

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

KUPIŠKIO R. NORIŪNŲ JONO ČERNIAUS PAGRINDINĖS MOKYKLOS VEIKLOS IŠORINIO RIZIKOS VERTINIMO ATASKAITA

2019-05-03 Nr. A-13

Vilnius

ĮVADAS

Vizito laikas – 2019 m. balandžio 3–4 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos išorinis rizikos vertinimas.

Vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Virginija Vaitiekienė.

Vertintojos: Gražina Gečienė, Rasa Macė.

Vertintojos stebėjo 30 Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinės mokyklos (toliau – mokykla) ugdomųjų veiklų – 27 pamokas ir 3 neformaliojo švietimo užsiėmimus. Išorinio rizikos vertinimo metu gilintasi į mokinių, mokytojų veiklą pamokose, mokyklos vadovės ir aptarnaujančio personalo darbą, jie stebėti natūralioje aplinkoje. Vizito metu vertintojai kalbėjosi su mokyklos darbuotojais, savivaldos institucijų atstovais, mokiniais, analizavo kai kuriuos mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentus, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros, Nacionalinio egzaminų centro, Švietimo valdymo informacinės sistemos ir Kupiškio r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus pateiktą informaciją, mokinių, tėvų ir mokytojų apklausų duomenis. Remiantis minėtais duomenimis ir surinkta informacija, buvo suformuluoti ir mokyklai paskelbti rizikos veiksniai, turintys įtakos mokinių pažangai ir pasiekimams.

Mokyklos kontekstas. Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinė mokykla – mokykla, vykdanči ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo bei neformaliojo švietimo programas. Ji įsikūrusi Noriūnų kaime, 10 km į pietvakarius nuo Kupiškio, šalia kelio Kupiškis – Panevėžys. Kaime yra išlikęs Noriūnų dvaras (XIX a. kultūros paminklas), šalia jo yra 10 ha parkas, už 2 km nuo mokyklos yra Palėvenės miestelis su Palėvenės Šv. Domininko bažnyčios kompleksu – tai puikios vietos vykdyti pamokas netradicinėje aplinkoje.

Mokykloje mokinių skaičius kinta nežymiai, t.y. 2016–2017 m. m. buvo 118 mokinių, 2017–2018 m. m. – 112 mokinių, 2018–2019 m. m. – 107 mokiniai. Klasių komplektų skaičius – 10. 43 mokyklos mokiniai (daugiau nei 40 proc.) turi specialiuosius ugdymo(si) poreikius: 18 vaikų turi vidutinius ir didelius specialiuosius ugdymosi poreikius (4 mokiniai mokosi pagal individualizuotas, 14 mokinių – pagal pritaikytas bendrąsias ugdymo programas). Mokykloje daugumos mokinių pasiekimai pakankamai žemi. Mokykloje nėra jungtinių klasių, bet mokinių skaičius klasės komplekte nedidelis, sunku tikėtis aukštesnės pasiekimų kokybės jau vien todėl, kad stinga konkurencijos ir įvairesnių sėkmingo mokymosi pavyzdžių.

Daugelio šią mokyklą lankančių vaikų socialinė ekonominė padėtis yra sunki: 37 mokyklos mokiniai gauna nemokama maitinimą (33 proc. visų mokinių). 18 mokinių (15 proc.) auga šeimose, kurioms skirtos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugos. 41 mokiniui mokykloje teikiama socialinė, 17 – psichologinė pagalba. 45 mokiniai (42 proc. mokinių) į mokyklą pavežami mokyklos autobusu.

Mokykla 2016–2018 m. dalyvavo Švietimo mainų paramos fondo ir Kupiškio r. savivaldybės vykdytame projekte „Iniciatyva savivaldybei“. Mokykla įvardijo išbandytas ir pasiteisinusias veiklas: vaiko individualios pažangos stebėjimui ir fiksavimui mokykloje sukurtą modelį, pamokos veiksmingumo vertinimo lentelę (pamokos „tinklelį“), projekte eTwinning dalyvavusių mokytojų taikomus būdus ir metodus.

Mokykloje dirba 24 mokytojai, iš jų 9 metodininkai, 9 – vyr. mokytojai, 2 – mokytojai, 4 – neturintys kvalifikacinės kategorijos pedagogai. 19 mokytojų (79 proc. visų mokytojų) turi 15 ir

didesnį pedagoginio darbo stažą. Mokytojų darbas apmokamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodeksu, taikant maksimalius koeficientus. Tačiau tik 6 mokytojai šioje mokykloje dirba pilnu darbo krūviu. Didžioji dalis, 15 (daugiau nei 70 proc.) mokytojų važinėja į darbą, dirba keliose švietimo įstaigose. Mokykloje mokytojų bendradarbiavimas ir dalyvavimas mokytojų darbo grupėse, besirūpinančiomis mokyklos veiklos ir ugdymo proceso sėkmingesniu organizavimu, yra nepakankamas.

1. VERTINIMO SANTRAUKA

1.1. Gerai vykdoma mokyklos veikla:

- **Stebėtose pamokose mokomoji medžiaga siejama su gyvenimo praktika ir mokinių turima patirtimi.**

Mokymo siejimas su gyvenimu pasireiškia mokinių patirties panaudojimu pamokoje ir pamokų metu įgytų žinių, mokėjimų bei įgūdžių sistemos taikymu gyvenime. Šie abu aspektai drauge užtikrina sėkmingą mokytojo darbą, ruošiant mokinius gyvenimui, praktinei veiklai, priartinant mokymą prie gyvenimo.

Prasmingas mokomosios medžiagos siejimas su gyvenimo praktika, mokinių turima patirtimi, kaip stiprusis veiklos aspektas, fiksuotas 17 (20,2 proc.) pamokų. Apibendrinus vertintojų stebėtų pamokų protokolų informaciją, pamokos aspekto „Mokomoji medžiaga susiejama su kitais mokomaisiais dalykais, gyvenimo patirtimi“ vertinimo vidurkis 2,59. (žr. 2 lentelę). Aukščiausiai šis aspektas vertintas dorinio ugdymo, gamtamokslinio ugdymo (vidurkis 3,00), meninio – technologinio ugdymo (vidurkis 2,75), lietuvių kalbos (vidurkis 2,67) ir užsienio kalbos (vidurkis 2,5) pamokose.

- **Mokytojų parengtos ar parinktos užduotys dažnu atveju skatina mokinių smalsumą ir dėmesį.**

Pagrindinės mokytojų naudojamos skatinimo priemonės yra mokinių aktyvinimo metodai ir mokytojo asmenybės įtaka mokymui(si). Mokytojai dažnai naudoja įvairias užduotis, tačiau neišnaudoja visų galimybių pamokose: nėra įvairumo, kūrybiškumo, mokytojams trūksta laiko, mokiniai nevertina jų pastangų, tuo mažindami pačių mokytojų motyvaciją darbui.

Apibendrinus vertintojų stebėtų pamokų protokolus, dalyje (63 proc.) pamokų ir veiklų, skatinusių mokinių smalsumą ir dėmesį parinkimas, išskirtas kaip stiprusis pamoko aspektas. Šiose pamokose mokiniai atsakingai dirbo, atliko nurodytas užduotis, buvo drausmingi ir susikaupę. Pamokos aspekto „Naudojamos užduotys ir medžiaga skatina mokinių smalsumą ir dėmesį“ vertinimo vidurkis – 2,4. (žr. 3 lentelę). Pasinaudodami šia sėkminga patirtimi mokytojai galėtų imtis pokių kitose srityse: mokiniams dažniau sudaryti galimybes gilinti informacijos ir idėjų supratimą, praktiškai išbandyti įvairias veiklas, mokytis netradicinėse aplinkose, prisiimti atsakomybę už savo ir kitų mokymąsi ir pan.

- **Aktyvus mokinių dalyvavimas ir geri individualūs pasiekimai konkursuose, varžybose, projektuose stiprina savivertę ir pasitikėjimą savimi.**

Aktyvus dalyvavimas mokiniams suteikia didesnę ir kokybiškesnę patirtį, mažina stresą; ugdo problemų sprendimo įgūdžius; moko priimti laimėjimus ir pralaimėjimus, stiprina draugų, šeimos ir bendruomenės įsitraukimą.

2017–2018 m. m. Kupiškio r. savivaldybėje organizuotuose konkursuose, varžybose, projektuose 25 (22,3 proc.) mokiniai, o 2018–2019 m. m. – 15 (14 proc.) mokinių tapo laureatais, prizininiais

Kupiškio r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus pateiktoje informacijoje pažymima, kad mokykloje stipri sportinė ir kraštotyrinė veikla. Mokykloje veikia kraštotyros muziejus. Mokiniai dalyvauja įvairiuose konkursuose, projektuose, kraštotyrinėje veikloje. Dvejus metus iš eilės geriausiu sportininku pripažintas šios mokyklos mokinys. 2017–2018 m. m. įvairiose savivaldybės varžybose laimėtos 4 prizinės pirmos vietos

1.2. Rizikinga mokyklos veikla, kuriai reikia skirti daugiau dėmesio:

- **Nepakankamai aiškus vertinimo kriterijų formulavimas, pasiektų rezultatų aptarimas pamokoje daro neigiamą įtaką mokinių ugdymosi motyvacijai, jų pažangai ir pasiekimams.**

Planuodami pamoką ir formuluodami mokymosi uždavinius, mokytojai retai numatė ir mokiniams įvardijo aiškius vertinimo kriterijus ir (arba) nesupažindino su jais mokinių. Vertinimo kriterijų aiškumas, kaip tobulintinas aspektas, fiksuotas 13 (43 proc.) pamokų. Tik 1 (3,3 proc.) pamokoje aiškūs ir suprantami ir su mokiniais aptarti (įsi)vertinimo kriterijai išskirti kaip stiprusis pamokos aspektas (žr. 4 lentelė).

Vertintojai pastebi, kad mokytojai pamokose skyrė per mažai dėmesio abipusiam grįžtamajam ryšiui (dialogui), padedančiam mokytojui pasirinkti tinkamesnes mokymo(si) strategijas, likviduoti mokymosi spragas ir vadovauti mokinių mokymuisi. Pažangą skatinantis grįžtamasis ryšys kaip tobulintinas aspektas užfiksuotas 3 (10 proc.) pamokose. Pamokos aspekto „Abipusis grįžtamasis ryšys padeda mokytojams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – optimaliai siekti pažangos“ vertinimo vidurkis – 1,7 (žr. 5 lentelė).

Apibendrinus vertintojų stebėtų pamokų protokolus, matyti, kad mokinių individuali pažanga ir pasiekimai matomi, pripažįstami, skatinami patenkinamai. Pamokos aspekto „Individualūs mokinio pasiekimai matomi, pripažįstami, skatinami“ vidurkis – 2,00. (žr. 6 lentelė). Kaip tobulintinas veiklos aspektas „Mokinių pasiekimų ir pažangos siejimas su numatytu rezultatu“ paminėtas 14 pamokų (33,3 proc.). Stebėtose tradicinės (mokymo) paradigmos pamokose šio aspekto vidurkis 1,86, o pamokose, kuriose buvo bandyta dirbti šiuolaikiškai vidurkis – 2,38.

Pamokos aspekto „Sugrįžtama prie mokymosi uždavinio, aptariamas pasiektas rezultatas“ vertinimo vidurkis yra 1,89. Analizuojant pagal mokytojų kvalifikacinę kategoriją, šio pamokos aspekto žemiausias vertinimo vidurkis (1,67) mokytojų metodininkų stebėtose pamokose (žr. 7 lentelė)

- **Mokykloje nepakankamas dėmesys specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams. Neteikiama šiems mokiniams savalaikė specialioji pedagoginė pagalba, ugdymo turinys ir užduotys pamokose dažnai nediferencijuojamos pagal gebėjimus mokytis.**

Nacionalinio egzaminų centro pateiktose mokyklos mokinių pasiekimų ataskaitose specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimai žemi. Neteikiama specialiojo pedagogo, logopedo pagalba, nes mokykla neturi šių specialistų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio „Savarankiškosios savivaldybių funkcijos“ 6 dalimi „Švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas“, Kupiškio r. savivaldybei nustatyta savarankiškoji funkcija užtikrinti švietimo pagalbos teikimą savivaldybės mokyklų mokiniams.

Stebėtose pamokose mokytojai retai tikslingai diferencijavo ir individualizavo užduotis specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, kartais mokiniai buvo visai neįtraukiami į bendrą klasės veiklą ir patyrė socialinę atskirtį. 7 vertintojų stebėtose pamokose užduočių diferencijavimas pamokoje išskirtas kaip tobulintinas veiklos aspektas. Pamokose, kuriose vyravo tradicinė mokymo paradigma, pamokos aspekto „Sudaromos sąlygos mokytis pagal gebėjimus ir patirti sėkmę“ vertinimo vidurkis 1,86, pamokose, kuriose buvo bandoma dirbti šiuolaikiškai vertinimo vidurkis – 2,67 (žr. 8 lentelė)

- **Riboti vadybiniai mokyklos ištekliai lemia nepakankamus vadybinius sprendimus dėl personalo politikos, mokyklos planų kokybės ir bendrų susitarimų įgyvendinimo, mokinių pažangos ir pasiekimų gerinimo.**

Įsivertinimo grupės nariai teigė, kad mokyklos stiprybė – dirbantys mokytojai, kurių dauguma yra savo srities specialistai, mokantys bendrauti ir bendradarbiauti. Mokykloje dirba keletas aktyvių mokytojų, dirba 9 mokytojai metodininkai, tačiau ne visi mokiniai, neskaičiuojant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, pasiekia patenkinamą lygį.

Pokalbyje su direktoriaus pavaduotoja ugdymui, mokytojais, paaiškėjo, kad mokykla 2017–2018 m. m. įsivardijo savo veiklos trūkumą – sritį „Pagalba mokiniui“. Mokyklos mokytojai teikė minimalią pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Nebuvo suteikta specialioji pagalba.

Mokykloje jau treji metai nėra direktoriaus. Apklausoje pateikta tėvų nuomonė, kad mokyklai būtinas vadovas. Direktoriaus funkcijas laikinai atliekančiai pavaduotojai ugdymui pernelyg didelis darbo krūvis, atliekant ir direktoriaus, ir direktorius pavaduotojo ugdymui pareigas. Jai tai yra nauja, pernelyg plati ir nepakankamai aprėpiama darbo sfera, kuri reikalauja greitų bei atsakingų vadybinių sprendimų.

Mokykloje veikia tradicinės darbo grupės, parengta ir pateikta daug veiklos organizavimo tvarkų bei aprašų. 2018–2019 m. m. įvedus etatinį mokytojo darbo apmokėjimą, mokytojų darbo grupės buvo suformuotos atsitiktinumo principu, todėl kalbėti apie tęstinį planavimą, veiksmingumą ir poveikio matavimą nepakankamai tikslinga.

Mokyklos metinis veiklos planas, ugdymo planas parengti, patvirtinti, tačiau mažai atsižvelgta į praėjusių metų planų įgyvendinimo bei įsivertinimo rezultatus, pasirinktą tobulinti sritį. 2019 m. metiniame veiklos plane nėra nei vienos priemonės, kurios nebuvo 2018 m. metiniame veiklos plane. Būtinai vadybiniai sprendimai, dėl mokyklos planų „gyvumo“, dėl mokyklos veiklos tobulinimo tikslų, uždavinių, priemonių įgyvendinimo.

1.3. Mokyklos savininko dėmesys įvardintoms rizikingoms veikloms

Kupiškio r. savivaldybės Kultūros, švietimo ir sporto skyrius pateikė išsamią informaciją apie Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinę mokyklą. Per paskutinius dvejus metus Kupiškio r. Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus pagrindinė pagalba mokyklai buvo teikta įgyvendinant Švietimo mainų paramos fondo ir Kupiškio r. savivaldybės projektą „Iniciatyva savivaldybei“. Šiame projekte dalyvavo ir vertinama mokykla, kuri pasirinko kurti pagalbos mokiniui sistemą. Pagalbos mokiniui sistema buvo kuriama per individualios mokinio pažangos stebėsenos modelio kūrimą ir mokytojų kompetencijų, siekiant didinti pamokos veiksmingumą, tobulinimą. Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus specialistė teikė koordinacinę pagalbą projekto vyksmo metu. Be to, mokyklos direktoriaus pavaduotoja konsultuota mokytojų etatinio apmokėjimo įvedimo, socialinio emocinio klimato, mokytojų – tėvų tarpusavio santykių gerinimo klausimais.

Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus atstovai lankėsi mokykloje ir bendravo su vadovaujančiąja vertintoja paskutinę rizikos išorinio vertinimo dieną, dalyvavo pokalbyje su mokytojais, domėjosi vertintojų pastebėjimais, kalbėjo apie situaciją ir galimą pagalbą mokyklai, tobulinant savo veiklą.

Vertintojų komanda atkreipia savivaldybės administracijos dėmesį į keletą pastebėtų mokyklos rizikingų veiklų:

- mokykloje neteikiama savalaikė specialioji pedagoginė pagalba, pažeidžiamas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio „Savarankiškosios savivaldybių funkcijos“ 6 dalyje „Švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas“ nustatytos savivaldybei prievolės.
- mokykloje riboti vadybiniai išteklių, kurie turi tiesioginės įtakos sprendimams dėl personalo politikos, mokyklos planų kokybės ir „gyvumo“, bendrų susitarimų įgyvendinimo ir poveikio pamatavimo, mokinių pažangos ir pasiekimų gerinimo.

Vertintojų komanda yra įsitikinusi, kad išskirtas rizikos veiklas mokyklos bendruomenė gali įgyvendinti numatydama konkrečias, pamatuojamas veikloms įgyvendinti priemones bei konkrečius siektinus rezultatus, pasitelkdama konsultacinę bei savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos išorės pagalbą.

1.4. Mokyklos vadovo metinių užduočių kryptingumas ir konkretumas

Kupiškio r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus 2019 m. kovo 10 d. rašte „Dėl informacijos apie Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinę mokyklą“ teigiama, kad mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Rita Grinevičienė nuo 2016 m. laikinai atlieka direktoriaus funkcijas šioje mokykloje. 2018 m. pavaduotojai buvo pavestos atlikti metinės veiklos užduotys, nors rašte taip pat pažymėta, kad pagal 2019 m. galiojančius teisės aktus, laikinai atliekančiam direktoriaus funkcijas asmeniui metinės užduotys nebuvo skirtos ir nebuvo organizuotas vertinimas.

Mokykloje nesant direktoriaus, pavaduotojai ugdymui Ritai Grinevičienėi teko vykdyti nustatytas 2018 m. metines užduotis, t.y. užtikrinti sklandų etatinio darbo užmokesčio mokykloje įvedimą, rūpintis įstaigos finansine ir ūkine veikla, individualias mokinių galimybes atitinkančiais mokymosi pasiekimais ir mokymo(si) pažanga, mokytojų mokymusi vieniems iš kitų, t.y. modelio „Kolega – kolegai“ realizavimu, neformaliojo švietimo pasiūlos plėtra ir pačios pavaduotojos įsitraukimu į savivaldybės veiklas bei dalijimusi vadybos patirtimi.

Pavaduotoja ugdymui pristatė, išvardijo savo 2018 metų užduočių atlikimą. Dauguma suplanuotų konkrečių direktoriaus pavaduotojos ugdymui užduočių buvo visiškai įvykdytos. Dvi numatytas užduotis pavyko atlikti tik iš dalies. Viena užduotis (apie vadovo asmenines lyderystės raišką) nebuvo atlikta.

Dėl itin didelio darbo krūvio ne visoms mokyklos veiklos sritims pavyko užtikrinti tinkamą dėmesį ir priimti savalaikius, atsakingus vadybinius sprendimus, tačiau Ritos Grinevičienės pastangos tobulinti mokyklą, domėjimasis ugdymo įstaigų vadybos klausimais yra akivaizdus ir sveikintinas. Vertintojų komanda rekomenduoja Kupiškio r. savivaldybei imtis iniciatyvos ir ieškoti sprendimų, nuo kurių priklausys mokyklos veiklos pokyčiai, mokinių pasiekimai ir mokyklos pažanga.

2. KAIP MOKYKLA STEBI IR ĮSIVERTINA SAVO PAŽANGĄ?

Iš mokyklos pateiktos informacijos galime teigti, kad, atliekant įsivertinimą mokykloje, vadovaujamosi „Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika (2016 m.)“. Geros mokyklos koncepcija, jos rodikliai ir reikšmė mokykloje buvo analizuojama dalyvaujant projekte „Iniciatyva savivaldybei“.

Mokykloje kasmet vykdomas veiklos įsivertinimas. Visos procedūros – planavimas, duomenų rinkimas ir apdorojimas, analizė, išvadų ir rekomendacijų parengimas bei informavimas – aprašytos ir pateiktos vertintojams. MPI pateikti gana išsamūs duomenys apie 2017–2018 m. m ir 2018–2019 m. m. vykusio įsivertinimo metu išryškintus veiklos privalumus, trūkumus ir tobulintinas veiklas (giliau analizuoti rodikliai 4.2.3., 2.1.3., 4.2.1. (2017–2018 m. m) ir 2.4.1 bei 1.1.1 (2018–2019 m. m.). Duomenims rinkti ir jiems apdoroti naudojama Nacionalinės mokyklų vertinio agentūros tiesioginė internetinė sistema www.iqesonline.lt. Dar mokykloje atliekama pusmečių ir metinių rezultatų, PUPP, NMPP diagnostinių ir standartizuotų testų analizė.

Pokalbio metu įsivertinimo grupės narės, turinčios mažai patirties įsivertinimo darbo grupės veikloje ir organizavime, kalbėjo, kad visi mokytojai dalyvauja apklausoje, suranda blogiausiai vertinamą sritį ar rodiklį, tada jį tobulina. Paklausus, kokias įsivertinimo veiklas ar įgyvendintus rezultatus mokykloje gali įvardyti kaip sėkmingus, atsakė, kad pavyko patobulinti rodiklį „Atvirumas“, nes mokykla bendradarbiavo su savivaldybės mokyklomis, dalyvavusiomis projekte „Iniciatyva savivaldybei“, įsitraukė į eTwining veiklas, kur turėjo galimybę susipažinti su kitų šalių kultūra. Mokytojos kalbėjo, kad dėl dalyvavimo šiame projekte daug dėmesio skyrė individualios mokinio pažangos stebėsenai ir mokytojų kompetencijos tobulinimui, siekiant didinti pamokos veiksmingumą. Apie mokyklos įsivertinimo veiksmingumą, jo poveikį mokiniui, mokytojui ar mokyklai sunku diskutuoti su mokytojais, nes jos negalėjo įvardinti nei organizavimo, nei analizavimo, nei panaudojimo patirčių.

Iš pokalbio ir mokyklos dokumentų analizės galime teigti, kad mokyklos planai parengti tik dalinai atsižvelgiant į įsivertinimo išvadas, kad pagal juos mokykla įgyvendina tik formaliai. Mokykloje įsivertinimo metu fiksuota tobulintina mokyklos sritis nėra detalizuota ir akcentuota metų veiklos plane, nes 2019 m. veiklos plane nėra nei vienos naujos priemonės, kurios nebūtų 2018 m. veiklos plane. Išvardintieji faktai leidžia daryti išvadą, kad mokyklos veiklos įsivertinimas yra iš dalies tinkamas, bet yra ką tobulinti. Įsivertinimo rezultatais grįstas mokyklos veiklos planavimas, numatant realius, pasiekiamus, pamatuojamus rodiklius, turėtų tapti bendruomenės narių veiklos pagrindu.

3. VERTINAMŲ SRIČIŲ APRAŠYMAS

Mokinių pasiekiami rezultatai

Rodiklis	Vertinimo lygis	Vertinimo pagrindimas, apibendrinimas
1.1. Asmenybės tapšmas	2	<p>Mokykloje skatinamas bendruomeniškumas, formuojamos mokinių vertybinės nuostatos.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mokyklos strateginiuose dokumentuose suformuluota ir bendrai išdiskutuota tikslinga vizija, kad mokykla – „<i>besimokanti ir besikeičianti, bendraujanti ir bendradarbiaujanti bendruomenė</i>“, bei misija – „<i>teikti ugdymą rengiant mokinius tolimesniam mokymuisi ir gyvenimui</i>“ (Mokyklos dokumentai, pokalbis); Mokiniai, mokytojai kalbėjo apie mokyklos veiklą, stengiantis įtraukti mokyklos bendruomenės narius į bendrakūrą, atsižvelgiant į jų gabumus, polinkius. Mokykla neturi patrauklios ir konstruktyvios, atitinkančios biudžetinių įstaigų reikalavimus, interneto svetainės, kurioje bendruomenės nariams teikiama savalaikė ir įdomi informacija skatintų mokinius ir tėvus būti aktyviais mokyklos gyvenimo kūrėjais (Pokalbiai); Apklausoje dalyvavusių 50 proc. mokinių visiškai sutinka su teiginiu, kad „Mokytojas mokinį gerbia kaip žmogų“, o su teiginiu „Tikiu, kad kiekvienas mokinys gali padaryti pažangą“ visiškai sutinka 76 proc. atsakiusių mokyklos mokytojų (IQES online mokinių ir mokytojų apklausa). <p>Socialinė aplinka turi įtakos mokinių mokymuisi, elgsenai ir jausenai bei atsparumui neigiamoms įtakoms.</p> <ul style="list-style-type: none"> Daugelio šią mokyklą lankančių vaikų socialinė ekonominė padėtis yra sunki: nemaža dalis vaikų auga šeimose, kurioms skirtos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugos, 41 mokiniui teikiama socialinė pagalba, 17 – psichologinė pagalba. 18 mokinių – vidutinių ar didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (MPI); Vyresnėse klasėse didelis vienam mokiniui tenkantis praleistų pamokų skaičius: 9 kl – 107 pamokos, 10 kl. – 84 pamokos (MPI). Mokiniai sakė, kad bendrų susitarimų dėl pamokų lankymo ir praleidimo mokykloje nėra (Pokalbis su mokiniais); Tik pavieniai mokinių tėvai aktyviai dalyvauja mokyklos veiklose. Teiginiui „Man svarbu tobulinti mokyklos veiklą – aš bendradarbiauju su mokyklos mokinių tėvų savivaldos (tėvų komitetų, tėvų tarybos ar kt.) atstovais“ visiškai pritarė 6 (12 proc.) tėvai (IQES online tėvų apklausa);

		<ul style="list-style-type: none"> • 2018–2019 m. m. mokyklos veiklos kokybės įsivertinime rodiklis 1.1.1. „Socialumas“ pasirinktas kaip tobulintinas veiklos aspektas (NMVA mokyklos pažangos anketa); • Teiginiui, kad „Mūsų mokykloje patyčių, mokinių elgesio problemos neaktualios“ visiškai nepritaria arba nepritaria 13 (77 proc.) atsakiusių mokytojų (IQES online mokytojų apklausa); • Apklausoje atviruose atsakymuose pateikta mokinių tėvų nuomonė, kad mokykloje yra netinkamo elgesio, žalingus įpročius turinčių mokinių. • Vertinimo metu nestebėta nė vieno atvirai nepagarbaus, destruktivus elgesio pavyzdžio (Pamokų protokolai). <p>Mokinių dalyvavimas aktyvus, o bendravimas ir bendradarbiavimas organizuojamose veiklose – vidutiniškas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokykloje neformaliojo vaikų švietimo 13 programų veikla skirta sporto, muzikinio, dailės, gamtos pažinimo/ ekologinio, informacinių technologijų ir turizmo, kraštotyrimo ugdymo pasirinkusių mokinių (82,4 proc. visų mokyklos mokinių) asmeninėms, pažintinėms ir dalykinėms kompetencijoms ugdyti. Daugiau negu pusė mokyklos mokinių lanko keletą (daugiau nei vieną) mokykloje organizuojamą neformaliojo švietimo veiklą. Tokiose veiklose nedalyvauja 25 mokyklos vaikai. Mokinių tarybos atstovai teigė, kad pavėžėjimas riboja norimų lankyti būrelių skaičių (MPI, pokalbis); • Mokinių nuomone, mokykloje organizuojama socialinė ir visuomeninė veikla mokiniams yra įdomi ir prasminga – 3,4 (NMVA mokyklos pažangos anketa); • Mokiniai noriai dalyvauja bendrose veiklose, tačiau bendrauti, bendradarbiauti, prisiimti atsakomybę, konstruktyviai spręsti konfliktus – moka ne visada (Pokalbis, MPI); • Mokyklos mokiniams trūksta bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių sprendžiant konfliktus ir prisiimant atsakomybę. Mokiniai ne visada išklauso ir priima kito bendruomenės nario nuomonę. (NMVA mokyklos pažangos anketa). <p>Mokiniai supranta mokymosi vertę, tačiau, tačiau tolesnio mokymosi siekiai nėra ambicingi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teiginiui „Daugelis bendraklasių rimtai žiūri į mokymąsi, turi tolesnio mokymosi planų“ visiškai pritaria 23 (40 proc.) atsakiusių mokinių (IQES online mokinių apklausa); • Mokyklos mokiniai neišnaudoja ugdymosi galimybių savo ateities, karjeros planavimui (NMVA mokyklos pažangos anketa); • Žema mokinių tolesnio mokymosi aspiracija. Tik pusė mokyklos 8 klasės mokinių nori ateityje siekti aukštojo išsilavinimo (šalyje – 68 proc.). 16,7 proc. dalyvavusių mokinių neturi nuomonės apie tolesnį mokymąsi ir nesvarsto apie ateities perspektyvas (Mokyklos NMPP ataskaita). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog mokyklos mokinių asmenybės tapšmas vidutiniškas.</p>
1.2. Mokinio pasiekimai ir pažanga.	2	<p>Dalies mokinių akademiniai pasiekimai neatitinka bendrųjų programų reikalavimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 proc. 4, 6, 8 klasių mokinių nepasiekia patenkinamo pasiekimų lygio (Mokyklos NMPP ataskaita);

		<ul style="list-style-type: none"> • 4, 6, 8 klasių matematikos, lietuvių kalbos, socialinių mokslų pasiekimai žemesni už kitų Kupiškio r. savivaldybės mokyklų vidurkį (Mokyklos NMPP ataskaita); • Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų patikrinimo įvertinimų vidurkis 5,14 (Kupiškio r. savivaldybės – 6,3), matematikos – 4,25 (Kupiškio r. savivaldybės – 4,54) (PUPP 2018 m. duomenys). <p>Apibendrinus vertintojų stebėtų pamokų protokolus matyti, kad mokinių individuali pažanga ir pasiekimai matomi, pripažįstami, skatinami tik dalyje pamokų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaip tobulintinas veiklos aspektas „Mokinių pasiekimų ir pažangos siejimas su numatytu rezultatu“ paminėtas 14 pamokų (33,3 proc.). • Pamokos aspekto „Individualūs mokinio pasiekimai matomi, pripažįstami, skatinami“ vidurkis – 2,00. (Pamokų protokolai) (žr. 6 lentelė); <p>Tolesnio mokymosi uždaviniai, pasiekimų ir pažangos planavimas nesisteminamas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pamokos aspekto „Mokiniai apibendrina išmoktą medžiagą ir mokymosi rezultatus, nusimato veiklos siekius, gaires“ vertinimo vidurkis – 1,85 (žr. 9 lentelė). Analizuojant pagal mokytojų kvalifikacinę kategoriją, šio pamokos aspekto aukščiausias vertinimo vidurkis (2,00) mokytojų stebėtose pamokose, žemiausias (1,67) mokytojų metodininkų stebėtose pamokose (Pamokų protokolai). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, kad mokinių pažanga ir pasiekimai yra patenkinami.</p>
--	--	---

Srities išvados:

1. Socialinė aplinka, mokyklos dėmesys asmenybės tapšmui, gyvenimo planavimui, mokinių bendravimui ir bendradarbiavimui organizuojamose veiklose yra patenkinami. Mokinių nepakankami bendradarbiavimo, konfliktų sprendimo, atsakomybės prisiėmimo įgūdžiai, susitarimų dėl pamokų lankymo ir praleidimo mokykloje nebuvimas nesudaro sąlygų mokinių asmenybei atsiskleisti, bendradarbiauti tarpusavyje, planuoti tolesnę gyvenimo sėkmę ir būti atspariems neigiamoms įtakoms.
2. Mokykla neturi patrauklios ir konstruktyvios, atitinkančios biudžetinių įstaigų reikalavimus, interneto svetainės, kurioje bendruomenės nariams teikiama savalaikė ir įdomi informacija skatintų mokinius ir tėvus būti aktyviais mokyklos gyvenimo kūrėjais
3. Nepakankamas pasiektų rezultatų pamokoje aptarimas, tolesnių veiklos siekių numatymas, pamokose vyraujanti mokymo paradigma daro neigiamą įtaką mokinių ugdymosi motyvacijai, pažangai ir pasiekimams.
4. Aktyvus mokinių dalyvavimas ir individualūs mokinių pasiekimai konkursuose, varžybose, projektuose yra geri, tai skatina mokinių saviraišką, socialinę brandą ir asmenybės augimą.

Pagalba mokiniui

Rodiklis	Vertinimo lygis	Vertinimo pagrindimas, <i>apibendrinimas</i>
2.1. Orientavimasis į asmenybės tapšmą	2	<p>Mokykloje trūksta glaudesnių ryšių su kaimo bendruomene, nepakankamas dėmesys karjeros ugdymui, orientavimasis į mokinio asmenybės tapšmą nepakankamas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai, direktoriaus pavaduotoja ugdymui teigia, kad analizių apie mokinių gabumus ir polinkius neatlieka, išskyrus neformaliojo švietimo poreikių tyrimą (Pokalbiai);

		<ul style="list-style-type: none"> • Retai vyksta pamokos ne mokykloje. Vienomis iš žemiausių verčių įvertinti teiginiai – „Darome bendras veiklas už mokyklos ribų“ (su šiuo teiginiu visiškai sutinka 10 (18 proc.) mokinių), „Pamokos gana dažnai vyksta ne mokykloje“ (šiam teiginiui visiškai pritaria 1 tėvas ir pritaria 12 atsakusių tėvų (26 proc.) (IQES online mokinių ir tėvų apklausa); • Fragmentiškai vyksta karjeros planavimas. Nėra paskirto atsakingo asmens. Mokykla neišnaudoja vidinių resursų (socialinė pedagogė yra baigusi ugdymo karjerai mokymus, turi ugdymo karjerai koordinavimo gerosios patirties) (Pokalbis); • Direktorius pavaduotoja ugdymui teigė, kad mokykla bendradarbiauja su Noriūnų, Palėvenio bendruomenėmis, Noriūnų biblioteka, mokyklos pastate įsikūrusiu Kupiškio kultūros centro Noriūnų padaliniu. Organizuojami bendri renginiai, tačiau pavaduotoja ugdymui pripažino, kad vyksta tik pavienės bendros veiklos, trūksta glaudesnio bendravimo ir bendradarbiavimo (Pokalbis); <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, kad orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą yra patenkinamas.</p>
2.2. Orientavimasis į mokinio poreikius	2	<p>Mokykloje iš dalies analizuojami mokinių ugdymosi poreikiai, fiksuojama pažanga, tačiau kasdienėje mokyklos veikloje ir stebėtose pamokose nepakankamai atsižvelgiama į mokinių ugdymosi poreikius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai teigė, kad pamokose mokytojai retai atsižvelgia į skirtingas mokinių mokymosi galimybes, retai sudaromos sąlygos mokytis pagal gebėjimus, dažniausiai visiems mokiniams pamokose užduotys būna vienodos. „Mes dažnai galime pasirinkti skirtingo sunkumo užduotis“ visiškai sutinka 26 proc. atsakusių mokinių. Su teiginiu „Vaikai pasakoja, kad pamokose mokytojas dažnai duoda skirtingas užduotis labai gerai ir ne itin gerai besimokantiems mokiniams“ visiškai sutinka 12 proc. atsakusių tėvų (IQES online mokinių ir tėvų apklausa); • 7 stebėtose pamokose (25,9 proc.) mokytojai tinkamai ugdė mokinių gabumus, padėjo silpnesniems, sudarė galimybes kiekvienam laisvai veikti. Šiose pamokose mokytojų konsultavimas, papildomi paaiškinimai padėjo mokiniams siekti pažangos (Pamokų protokolai); • Mokykloje ne visada pripažįstamos mokinių skirtybės, į jas retai atsižvelgiama organizuojant mokymą(si). Pamokos aspekto „Kiekvienam sudaromos sąlygos pagal jo gebėjimus mokytis ir patirti sėkmę“ vertinimo vidurkis – 1,8 (Pamokų protokolai); • Mokiniais sudaryta galimybė lankyti mokomųjų dalykų konsultacijas, tačiau pokalbyje mokiniai teigė, kad konsultacijų iš anksto žinomo laiko nėra ir ne visada šia galimybe pasinaudoja (Pokalbis). <p>Mokykloje skiriamas nepakankamas dėmesys specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neteikiama specialiojo pedagogo, logopedo pagalba, nes mokykla neturi šių specialistų (MPI); • Labai žemi specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimai (Mokyklos NMPP ataskaita); • Stebėtose pamokose mokytojai retai tikslingai diferencijavo ir individualizavo užduotis specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, kartais mokiniai buvo visai neįtraukiami į bendrą klasės veiklą ir patyrė socialinę atskirtį. 7 vertintojų stebėtose pamokose užduočių diferencijavimas pamokoje išskirtas kaip tobulintinas veiklos aspektas (Pamokų protokolai);

		<ul style="list-style-type: none"> • Pagalbą mokiniams socialinių emocinių įgūdžių ugdymui teikia socialinė pedagogė ir psichologė. Specialistės veda konsultacijas mokiniams, organizuoja prevencines veiklas, atlieka mokinių adaptacijos, klasės mikroklimato tyrimus. <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, kad orientavimasis į mokinio poreikius mokykloje yra vidutiniškas.</p>
<p>2.3. Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio sėkmės</p>	<p>2</p>	<p>Mokyklos vizija sutarta ir sukurta tinkama, orientuota į šios bendruomenės ateities mokyklą, tačiau mokyklos veikla nepakankamai atliepia Geros mokyklos požymių raišką:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, jau trejus metus laikinai vykdanti direktoriaus funkcijas, kalbėjo apie aktyvią mokyklos mokytojų bendruomenės veiklą dalyvaujant tęstiniame projekte „Iniciatyva savivaldybei“. Viso projekto metu vyko ekspertų konsultacijos, mokymai, seminarai, kūrybinės dirbtuvės. Šiuo metu priimti susitarimai dėl mokytojų mokymosi vieniems iš kitų menkai įgyvendinami praktikoje (MPI, Pokalbiai); • 20 (31 proc.) tėvų visiškai sutiko su teiginiu, kad „Turi pakankamai galimybių dalyvauti mokyklos veiklose, renginiuose“, tačiau „Dažnai įsitraukia į mokyklos renginių organizavimą“ tik 3 (6 proc.) atsakiusiųjų (IQES online tėvų apklausa); • Mokiniai teigė, kad retai vyksta integruotos pamokos, įvairūs projektai. Mažai išnaudojamos ugdymosi kitose erdvėse galimybės, nors mokyklos aplinka (parkas, šalia esantis Palėvenės Šv. Domininko bažnyčios kompleksas) itin palanki ugdymo (si) procesui organizuoti (Pokalbis). <p>Mokyklos bendruomenėje tariamasi, rengiamos įvairios tvarkos, tačiau vadybiniai sprendimai dėl mokyklos planų kokybės ir susitarimų įgyvendinimo nepakankamai veiksmingi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokykloje veikia Vaiko gerovės komisija, Mokyklos įsivertinimo, Metodinės tarybos, Mokyklos veiklos plano rengimo, Mokyklos metų veiklos ataskaitos rengimo, Pradinio ugdymo ir pagrindinio ugdymo plano rengimo grupės. Parengta ir pateikta daug veiklos organizavimo tvarkų bei aprašų: Bendrųjų kalbos ugdymo reikalavimų vykdymo tvarka, Mokymosi krūvių reguliavimo tvarkos aprašas; Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka, Socialinės-pilietinės veiklos organizavimo tvarka, Tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimo ir komunikavimo tvarka; • Mokykloje 2018–2019 m. m. mokytojų darbo grupės buvo suformuotos atsitiktinumo principu, todėl kalbėti apie tęstinį planavimą, veiksmingumą ir poveikio matavimą nepakankamai tikslinga (Pokalbiai); • Mokyklos metinis veiklos planas, ugdymo planas parengti, patvirtinti, tačiau mažai atsižvelgta į praėjusių metų planų įgyvendinimo bei įsivertinimo rezultatus, pasirinktą tobulinti sritį. Būtinai vadybiniai sprendimai, dėl mokyklos planų „gyvumo“, dėl mokyklos veiklos tobulinimo tikslų, uždavinių, priemonių įgyvendinimo (Mokyklos dokumentai). <p>Personalo formavimo politika tik iš dalies tenkina mokinių interesus – mokykloje, kurioje ugdomi 40 proc. specialiųjų poreikių turinčių vaikų, nepilnai suformuota pagalbos specialistų komanda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbyje su direktoriaus pavaduotoja ugdymui, mokytojais, paaiškėjo, kad mokykla 2017–2018 m. m. išivardijo savo veiklos

		<p>trūkumą – sritį „Pagalba mokiniui“. Buvo numatyta, kad gabieji mokiniai teiks pagalbą silpniau besimokantiems mokiniams, t.y. „draugo pagalba“. Mokykloje susitarimas - pamokose mokytojai stengiasi neišskirti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių iš kitų mokinių, dirba su klase, prireikus pagalbos – padeda atlikti užduotis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai sudarė sąlygas mokytis pagal gebėjimus, tikslingai diferencijavo užduotis ir tai išskirtas kaip stiprusis veiklos aspektas tik 2 pamokose (3 kl. ir 5 kl. matematikos) (Pamokų protokolai); • Mokykloje jau treji metai nėra direktoriaus. (Pokalbis). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog mokyklos susitarimai dėl kiekvieno mokinio sėkmės yra vidutiniški.</p>
--	--	--

Srities išvados:

1. Neteikiama specialioji pedagoginė pagalba trukdo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams siekti pažangos.
2. Nepakankamas dėmesys mokinių ugdymosi poreikiams, retai diferencijuojamos užduotys pamokose turi tiesioginės įtakos mokinių pažangai ir pasiekimams.
3. Mokykla neišnaudoja visų turimų galimybių padėti mokiniams pasirinkti savo tolesnį mokymąsi ir profesiją.
4. Riboti vadybiniai mokyklos ištekliai lemia nepakankamus sprendimus dėl personalo politikos, mokyklos planų kokybės ir bendrų susitarimų įgyvendinimo, mokinių pažangos ir pasiekimų gerinimo.

Ugdymo(si) procesas

Rodiklis	Vertinimo lygis	Vertinimo pagrindimas, <i>apibendrinimas</i>
3.1. Ugdymo (si) planavimas	2	<p>Mokykla yra priėmusi susitarimus dėl ugdymo (si) planavimo, tačiau mažai analizuojamas planų poveikis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai pokalbyje patvirtino, kad yra priėmę susitarimus dėl ilgalaikių planų, klasių vadovų planų formų (Pokalbis); • Parengtas mokyklos ugdymo planas, tačiau bendrajame ugdymo plane reglamentuojamą ugdymo turinį mokykla nepakankamai detalizuoja (neaptartos mokinių ugdymosi poreikiams skirtos valandos), atkartoja Bendrųjų ugdymo planų formuluotes, todėl mokyklos ugdymo planas tik iš dalies atskleidžia realų ugdymo proceso organizavimą; • Kaip tobulintinas veiklos aspektas „Ugdymosi planavimas“ paminėtas 11 (26,1 proc.) pamokų (Pamokų protokolai). <p>Mokytojai, keldami ugdymo tikslus, iš dalies atsižvelgia į mokinių asmeninę, socialinę ir kultūrinę patirtį:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visose stebėtose pamokose mokytojai planavo ugdyti bendrąsias kompetencijas, tačiau tikslingas kompetencijų ugdymas stebėtas tik 7 pamokose. Šio pamokos aspekto vertinimo vidurkis – 2,22. (Pamokų protokolai). <p>Mokytojai, ugdydami kiekvieną mokinį, planuoja pamokos veiklas, tačiau retai atsižvelgia į skirtingas mokymosi galimybes, ne visada planuoja vertinimo kriterijus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pamokos aspekto „Mokymosi uždaviniai atliepia skirtingas mokymosi galimybes“ vertinimo vidurkis – 1,85. 10 (17,9 proc.) pamokų šis aspektas išskirtas kaip tobulintinas (Pamokų protokolai); • Aiškiais vertinimo kriterijais paremtas rezultato planavimas fiksuotas 12 (40 proc.) pamokų. (Pamokų protokolai).

		<p>Formaliojo ir neformaliojo švietimo tvarkaraščiai ne visada padeda mokiniams siekti išsikeltų ugdymo tikslų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokykla atsižvelgia į mokinių mokymosi krūvio reguliavimą – penktadieniais organizuoja mažiau pamokų (Mokyklos dokumentai); • Tvarkaraštis labiau orientuotas į mokytojų poreikius, nes dalis mokytojų dirba keliose mokyklose (Mokyklos dokumentai); • Mokiniai teigė, kad kai kurie negali lankyti neformaliojo švietimo užsiėmimų, nes nesuderintas užsiėmimų ir mokinių pavežėjimo grafikas (Pokalbis). <p>Mokytojų ugdymo praktikoje vyrauja mokymo paradigma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visi mokytojai dalyvavo Švietimo mainų paramos fondo projekte „Iniciatyva savivaldybei“. Projekto metu vyko mokymų apie šiuolaikinės pamokos ypatumus ciklai (MPI); • Mokymuose įgytos kompetencijos akivaizdžios teigiamos įtakos ugdymo kokybei neturi: vertinimo metu nestebėta nei viena pamoka atitinkanti šiuolaikinės pamokos reikalavimus, 6 (20 proc.) pamokose buvo bandoma dirbti šiuolaikiškai, o 24 (80 proc.) pamokose vyravo tradicinė mokymo paradigma. (Pamokų protokolai) (žr. 1 lentelę). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, kad ugdymo(si) planavimas yra patenkinamas.</p>
3.2. Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas	2	<p>Mokymosi lūkesčiai keliami retai, mokytojų nuostatos ir palaikymas ne visada padeda formuoti aukštiems mokinių siekiams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojų tarybos posėdžiuose analizuojami kiekybiniai mokinių mokymosi pasiekimai, jų lygis, rezultatai aptariami su mokiniais ir mokytojais, informuojami tėvai, tačiau mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo informacija nepakankamai panaudojama aiškinantis, analizuojant ir lyginant mokinių mokymosi lūkesčius, mokymosi rezultatus, padarytą pažangą (Mokyklos dokumentai); • Stebėtose pamokose retai analizuotas kiekvieno mokinio indėlis, pasiektas rezultatas, fiksuoti pavieniai atvejai (10 proc. pamokų), kai mokiniai buvo skatinti savo mokymosi pasiekimus pasilyginti su pasiekimų lūkesčiais (Pamokų protokolai); • Mokymasis organizuojamas patenkinamai, ne visada padeda įgyti prasmingos patirties, yra optimaliai gilus bei augantis Pamokos aspekto „Mokytojai tinkamai ugdo kiekvieno gabumus, padeda silpnesniems, yra galimybė laisvai veikti kiekvienam mokiniui“ vertinimo vidurkis – 2,06, moda (dažniausias vertinimas) – 2 (Pamokų protokolai); • Mokiniai kartą per mėnesį, mokinių sueigos metu skatinami žodžiu, padėkomis už gerą mokymąsi, aktyvų dalyvavimą renginiuose, konkursuose, varžybose, mokslo metų pabaigoje – tradiciniame renginyje „Mokyklos garbė“, geriausi mokiniai skatinami piniginėmis premijomis. Pagal susitartus kriterijus renkama šauniausia klasė, kuri mokslo metų pabaigoje vyksta į pramoginę ekskursiją, tačiau šios skatinimo priemonės turi nepakankamai įtakos mokinių mokymosi motyvacijai ir pasiekimams (Pokalbiai). <p>Pamokoje naudojamos užduotys ir medžiaga dažnu atveju skatino mokinių mokymosi ir naujų atradimų džiaugsmą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokymosi smalsumą ir džiaugsmą kaip stiprųjį pamokos aspektą vertintojai išskyrė 19 (63 proc.) pamokų. Mokytojai parinko mokiniams įdomias, prasmingas ugdymosi veiklas, tačiau mažai sudarytos sąlygos kelti mokymosi iššūkius ir juos įgyvendinti (Pamokų protokolai);

		<ul style="list-style-type: none"> • Pamokos aspekto „Naudojamos užduotys ir medžiaga skatina mokinių smalsumą ir dėmesį“ vertinimo vidurkis – 2,4. Aukščiausiai šis aspektas vertintas matematikos (vidurkis 3,3) ir lietuvių kalbos (vidurkis 3,2) pamokose. 3 kl. pasaulio pažinimo, 5 kl. gamtos ir žmogaus, 7, 10 kl. lietuvių kalbos, 7,8 kl. matematikos pamokose skatintas mokinių smalsumas ir entuziazmas, mokiniai mokyti kurti, atrasti, eksperimentuoti, sudarytos sąlygos patirti mokymosi sėkmę. (Pamokų protokolai); • Su apklausoje pateiktu teiginiu „Pamokoje naudojamos užduotys ir medžiaga dažnai būna įdomios“ visiškai sutinka 21 proc. mokinių (IQES online mokinių apklausa); • Pamokos aspekto „Mokiniams rodomi įvairūs įprasminimo būdai“ vertinimo vidurkis – 2,1 (Pamokų protokolai). • 29 proc. mokytojų apklausoje visiškai sutinka su teiginius „Stengiuosi mokiniams pateikti užduotis ir medžiagą, kurios ir mergaitėms ir berniukams būtų įdomios“ (IQES online mokytojų apklausa); <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas mokykloje yra vidutiniški.</p>
3.3. Ugdymo(si) organizavimas	2	<p>Organizuojant ugdymo(si) procesą dalyje pamokų (20 proc.) sudarytos sąlygos mokiniams aktyviai mokytis, ugdymo turinys pritaikytas skirtingų poreikių mokiniams, mokymasis vadovaujant derintas su savivaldžiu mokymusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 (20 proc.) pamokose mokytojai bandė dirbti šiuolaikiškai, t. y. dalyje pamokos sudarė tinkamas sąlygas mokiniams aktyviai mokytis (Pamokų protokolai); • Pamokos aspekto „Mokymasis vadovaujant mokytojui derinamas su savivaldžiu mokymusi (kelti tikslus, pasirinkti priemones, veiklos būdus)“ vertinimo vidurkis – 1,9. Sėkminga veikla, orientuota į mokinių aktyvų mokymąsi pagal poreikius ir gebėjimus, ugdanti aukštesnius mąstymo gebėjimus, skatinanti kritinį mąstymą stebėta 9 (29 proc.) pamokose. Dalyje pamokų (20 proc.) tikslingai skirtos užduotys, panaudotos įvairios priemonės ir informaciniai šaltiniai ugdė mokinių gebėjimus rinkti, vertinti ir apibendrinti informaciją, kryptingai gilintis į pasirinktą sritį, numatyti perspektyvas (Pamokų protokolai); • Tik 3 (11 proc.) pamokose gabesniems, užduotis greičiau atlikusiems mokiniams skirtos papildomos užduotys. Su apklausoje pateiktu teiginiu „Mes dažnai galime pasirinkti skirtingo sunkumo užduotis, išbandyti save“ visiškai sutinka 26 proc. mokinių (Pamokų protokolai, IQES online mokinių apklausa); • Integruotos pamokos, kai klasėje dirba du mokytojai, mokykloje neplanuojamos ir organizuojamos retai, dažniausiai susitarus patiems mokytojams. Kaip stiprusis veiklos aspektas integracija nurodytas tik 2 (3,1 proc.) stebėtose pamokose (Pamokų protokolai). <p>Ugdomojoje veikloje naudojamos priemonės, tikslinga formaliojo ir neformaliojo švietimo derinimas, mokinių iniciatyvų palaikymas ne visada sudaro palankias sąlygas aukštiems mokinių siekiams ir mokymosi sėkmei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalyje pamokų (20 proc.) tikslingai skirtos užduotys, panaudotos įvairios priemonės ir informaciniai šaltiniai ugdė mokinių gebėjimus rinkti, vertinti ir apibendrinti informaciją, kryptingai gilintis į

		<p>pasirinktą sritį, numatyti perspektyvas. Pamokos aspekto „Parenkamos užduotys skatina tiriamąjį, patirtinį, į problemos sprendimą orientuotą mokymąsi“ vertinimo vidurkis – 2,1. Aukščiausiai šis aspektas vertintas gamtamokslinio ugdymo (vidurkis 3) pamokose (Pamokų protokolai);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tikslingas, mokymuisi skirtas IKT naudojimas vertinimo metu stebėtas 4 (15 proc.) pamokų. Mokytojai, pavaduotoja ugdymui pokalbiuose teigė, kad kompiuterinės įrangos pakanka, tačiau mokytojams trūksta tikslingo jų naudojimo kompetencijos (Pamokų protokolai, pokalbis); • Mokiniai, mokytojai, direktoriaus pavaduotoja ugdymui pokalbiuose teigė, kad pamokos ar kitokios veiklos įvairiuose kontekstuose (įstaigose, muziejuose, bibliotekose) organizuojamos retai (3-4 kartus per mokslo metus), per menkai išnaudojamos galimybės bendradarbiauti su vietos bendruomene ir socialiniais partneriais (Pokalbiai); • Su apklausoje pateiktu teiginiu „Jei būčiau mokyklos direktorius (ė) tikrai siekčiau, kad pamokos būtų įdomesnės, įvairesnės“ visiškai sutinka 63 proc. mokinių (IQES online mokinių apklausa). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog ugdymo (si) organizavimas mokykloje yra patenkinamas.</p>
3.4. Mokymasis	2	<p>Savivaldžio mokymosi, mokėjimo mokytis kompetencija mokykloje ugdoma patenkinamai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stebėtose 5 (18,5 proc.) pamokose mokiniams retai sudarytos galimybės patiems išsikelti mokymosi tikslus, savarankiškai pasirinkti užduočių atlikimo būdą, susirasti reikiamą informaciją ir priemones, klausti ir paprašyti pagalbos, aptarti ir vertinti savo mokymąsi, planuoti ir valdyti laiką. Su apklausoje pateiktu teiginiu „Mūsų mokykloje per pamokas daugiausiai kalba mokytojai“ visiškai sutinka 43 proc., visiškai sutinka 34 proc. mokinių (IQES online mokinių apklausa); • 15 (56 proc.) stebėtų pamokų per menkai išnaudotos mokinių savitarpio pagalbos mokantis galimybės, mokiniai retai skatinti išsakyti savo mintis, diskutuoti, ginti savo nuomonę, drauge spręsti problemas bei jausti atsakomybę už grupės ir savo darbo rezultatus. Pamokos aspekto „Kiekvienam sudaromos sąlygos pagal jo gebėjimus mokytis ir patirti sėkmę, bendradarbiauti tarpusavyje“ vertinimo vidurkis – 1,8 (Pamokų protokolai); • Su apklausoje pateiktu teiginiu „Kas ir kaip vyks pamokose planuoja ir sprendžia tik mūsų mokytojai“ visiškai sutinka 24 proc., sutinka 49 proc. mokinių (IQES online mokinių apklausa). <p>Dalyje pamokų (43 proc.) mokiniams buvo sudarytos galimybės išmokus dalykus sieti su asmenine patirtimi, vizualizuoti ir paaiškinti savo mąstymą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokiniai skatinti remtis anksčiau įgytomis žiniomis, sieti žinomus dalykus su nežinomais, nuolat grįžti prie išmoktų dalykų. Mokymas, sietas su mokinių gyvenimo patirtimi kaip stiprusis pamokos aspektas fiksuotas 13 (43 proc.) pamokų (Pamokų protokolai); • Pamokos aspekto „Mokomoji medžiaga susiejama su mokomaisiais dalykais, gyvenimo patirtimi“ vertinimo vidurkis – 2,3. Aukščiausiai šis aspektas vertintas gamtamokslinio ugdymo (vidurkis – 3) pamokose (Pamokų protokolai);

		<ul style="list-style-type: none"> • Pamokos aspekto „Mokiniai skatinami reflektuoti, analizuoti vertinimo informaciją, mokytiis suvokti, kas jiems padeda ar trukdo siekti pažangos“ vertinimo vidurkis – 1,7, moda (dažniausias vertinimas) – 2 (Pamokų protokolai). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog mokymasis mokykloje yra patenkinamas.</p>
3.5. (Iš)vertinimas ugdymui	2	<p>(Iš) vertinimo kriterijų taikymas vertinant mokinių pasiekimus pamokoje nesistemiškai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planuodami pamoką ir formuluodami mokymosi uždavinius, mokytojai retai numatė ir mokiniams įvardijo aiškius vertinimo kriterijus ir (arba) nesupažindino su jais mokinių. Vertinimo kriterijų aiškumas kaip tobulintinas fiksuotas 13 (43 proc.) pamokų. Tik 1 (3,3 proc.) pamokoje aiškūs ir suprantami ir su mokiniais aptarti (iš)vertinimo kriterijai išskirti kaip stiprusis pamokos aspektas (Pamokų protokolai); • Vertintojai pastebi, kad mokytojai pamokose skyrė per mažai dėmesio abipusiam grįžtamajam ryšiui (dialogui), padedančiam mokytojui pasirinkti tinkamesnes mokymo (si) strategijas, likviduoti mokymosi spragas ir vadovauti mokinių mokymuisi. Pažangą skatinantis grįžtamasis ryšys kaip tobulintinas užfiksuotas 3 (10 proc.) pamokose (Pamokų protokolai); • Pamokos aspekto „Abipusis grįžtamasis ryšys padeda mokytojams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – optimaliai siekti pažangos“ vertinimo vidurkis – 1,7 (Pamokų protokolai); • Vertinimo metu nustatyta, jog 6 (22 proc.) stebėtose pamokose taikyti formuojamojo vertinimo būdai: mokinių pažangos stebėjimas, remiantis jo duomenimis, mokinių konsultavimas, klaidų aiškinimasis ir grįžimas prie nesuprastų dalykų. Pamokos aspekto „Mokytojas supratingai reaguoja į mokinių klaidas, vyrauja pozityvi nuostata vertinant pasiekimus ir pažangą“ vertinimo vidurkis – 2,2 (Pamokų protokolai); • Išanalizavus stebėtų pamokų protokolus, paaiškėjo, kad 21 (78 proc.) taikyti išivertinimo būdai buvo išivertinimas atsakant žodžiu ar raštu į mokytojo klausimus, kortelių su spalvomis pasirinkimas. Mokytojai nepakankamai dėmesio skyrė vertinimo formų įvairovės galimybių taikymui, stokojo vertinimo pagrindimo bei paveiklaus aptarimo su mokiniais, tikslingo formuojamojo vertinimo metu surinktos informacijos naudojimo tolimesnės veiklos planavimui (Pamokų protokolai). <p>Mokykloje kaupiami mokinių duomenys apie mokinių pažangą ir pasiekimus, tačiau ši informacija nepakankamai veiksmingai panaudojama ugdymo(si) planavimui ir kiekvieno mokinio pažangos pamatavimui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokyklos mokytojai supranta vertinimo ugdymui svarbą ugdymo kokybei. Ši nuostata atsispindi svarbiausiuose mokyklos dokumentuose: ugdymo plane, mokytojų ilgalaikiuose planuose, tačiau vertinimo metu stebint ugdymo procesą vertintojai pastebėjo, kad pavienėse pamokose (10 proc.) mokytojai skelbė pamatuojamą uždavinį, taikė aiškius vertinimo kriterijus, kaupė vertinimo informaciją, padedančią analizuoti ugdymo veiksmingumą ir aptarti su mokiniais daromą pažangą bei mokymosi sunkumus (Pokalbis, pamokų protokolai);

		<ul style="list-style-type: none"> • Metiniai, PUPP įvertinimai, NMPP ir diagnostinių testų rezultatai aptariami Mokytojų tarybos posėdžiuose kiekybiniais, o ne kokybiniais aspektais, išvados tik iš dalies panaudojamos planuojant ugdomąją veiklą (Mokyklos dokumentai); • „Mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo tvarkos apraše“ numatyti mokinių vertinimo principai, tačiau mokykloje nėra bendrų susitarimų dėl vertinimo suvienodinimo pagal ugdymo(si) sritis, kaupiamojo vertinimo taikymo principus (Pokalbis); • Su apklausoje pateiktu teiginiu „Mokykloje retai vyksta bendri aptarimai, diskusijos apie mokinių mokymosi pasiekimus ir pažangą“ sutinka 24 proc., visiškai sutinka 18 proc. mokytojų (IQES online mokytojų apklausa); • Tėvams informacija apie mokinių pažangą ir pasiekimus mokykloje teikiama tradiciniais būdais: panaudojant elektroninį dienyną, kalbant individualių susitikimų, susirinkimų metu arba telefonu (Pokalbis). <p>Vertintojų surinkti ir išanalizuoti duomenys leidžia teigti, jog (įsi) vertinimas ugdymui mokykloje yra patenkinamas.</p>
--	--	---

Srities išvados:

1. Mokyklos ugdymo planas tik iš dalies atskleidžia realų ugdymo proceso organizavimą mokykloje.
2. Didesnėje dalyje (80 proc.) tradicine poveikio pedagogine paradigma grindžiamose pamokose dėl mokytojų dominavimo mokiniams nebuvo sudarytos sąlygos savivaldžiam mokymuisi, trūko aktyvių ir prasmingų ugdymo(si) veiklų, kurios skatintų kritinį mąstymą, leistų kurti idėjas ir jas įgyvendinti, padedant mokytojui priimti sprendimus dėl tolesnio mokymosi ir siekti didesnės asmeninės pažangos ir geresnių pasiekimų.
3. Vertintojai daro išvadą, kad dalis mokytojų, planuodami ir organizuodami pamoką, skatino mokinių smalsumą ir dėmesį, sudarė galimybes bendrauti ir bendradarbiauti, tačiau tik pavienėse pamokose (10 proc.) buvo aptarti mokinių mokymosi lūkesčiai ir sudarytos sąlygos mokiniui įsisąmoninti mokymosi pažangą ir rezultatus ir suvokti, kas padeda ar trukdo mokytis.
4. Dalyje pamokų (20 proc.) skelbti į rezultatą orientuoti pamokos uždaviniai, tačiau tik pavieniais atvejais numatyti ir mokiniams paaiškinti užduočių atlikimo ir vertinimo kriterijai, vertinimo ir įsivertinimo būdai. Pamokose naudojamos vertinimo formos ir grįžtamasis ryšys taikytas nesistemiškai, per menkai sudarytos sąlygos taisyti mokymosi spragas ir vadovauti savo pačių mokymuisi. Vertintojai pastebi, kad mokykloje būtina vertinimo strategijas pamokose išnaudoti kiekvieno mokinio galių gilesniam pažinimui, ugdymosi proceso bei daromos pažangos stebėjimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui laiku.
5. Vertintojai pastebi, kad mokykloje siekiama stebėti individualią mokinio pažangą, tačiau dažniausiai tam panaudojami kiekybiniai duomenys. Mokyklai būtina konkrečiau susitarti, kurie kiekybiniai ir kokybiniai mokinių pasiekimų ir pažangos duomenys bus stebimi, kaip analizuojami, kada ir kaip priimami sprendimai dėl mokinių pasiekimų ir pažangos gerinimo.

Rekomendacijos:

1. Mokyklai vertėtų permąstyti planavimą, numatyti, kokių konkrečiai apibrėžtų laukiamų rezultatų ji siekia, kokia jų reikšmė mokinių mokymosi pasiekimų gerinimui, kaip formuluoti pamatuojamus aktualius metų veiklos plano uždavinius. Tikėtina, tai leistų numatyti tikslingesnes priemones laukiamų rezultatų pasiekimui.
2. Inicijuoti mokyklos interneto svetainės, atitinkančios biudžetinių įstaigų reikalavimus, atnaujinimą, kurioje bendruomenės nariams būtų teikiama savalaikė, mokiniams, tėvams ir visuomenei patraukli ir aktuali informacija.

3. Mokyklai reikėtų atlikti tyrimus apie mokinių gabumus ir polinkius, tyrimo duomenų kiekybinę ir kokybinę analizę leistų identifikuoti mokinių poreikius, gabumus, prognozuoti rezultatų kaitą, siekiant kiekvieno mokinio pažangos ir aukštesnių pasiekimų.
4. Pamokose taikyti įvairias formuojamojo vertinimo strategijas, daugiau laiko skirti kryptingam pamokos apibendrinimui ir kiekvieno mokinio pažangos akcentavimui, pamokos rezultatų siejimui su išsikeltu mokymosi uždaviniu bei tolesnės veiklos siekių numatymui.
5. Mokytojams pamokose individualizuoti ir diferencijuoti ugdymą, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio gebėjimus ir patirtį.
6. Planuojant veiklas ir organizuojant ugdymo(-si) procesą mokyklos mokytojams rekomenduotina drąsiau remtis šiuolaikinės pamokos organizavimo nuostatomis, atsižvelgti į kiekvieno mokinio mokymosi pažangą, bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visybiškumą, mokinių interesus bei patirtį.
7. Remiantis Geros mokyklos ir geros pamokos samprata, mokykloje vertėtų dažniau planuoti ir organizuoti pamokas netradicinėse aplinkose, stiprinti dalykinę integraciją, vertinimą ir įsivertinimą grįsti individualios pažangos principu.
8. Siekiant spartinti atskirų mokinių pažangą, mokytojams rekomenduojama pamokos pabaigoje grįžti prie mokymo (-si) uždavinio ir mokinių pasiekimus vertinti atsižvelgiant į uždavinyje pateiktus ir mokiniams paašškintus vertinimo kriterijus. Taip būtų laiku užtikrintas veiksmingas grįžtamasis ryšys, skatinama mokinių atsakomybė už mokymosi rezultatus.
9. Mokyklos savininkui – Kupiškio r. savivaldybei – rekomenduojama inicijuoti reikiamus procesus, kurie padėtų užtikrinti kokybišką mokyklos valdymą, užtikrintų reikiamą pagalbos mokiniui specialistų skaičių, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai gautų savalaikę specialiąją pedagoginę pagalbą.

Vadovaujančioji vertintoja

Virginija Vaitiekienė

Mokyklų išorinio vertinimo skyriaus metodininkė,
pavadojanti skyriaus vedėja,

Rima Klimašauskienė

Apibendrinti vertinimai

Pamokų pasiskirstymas pagal paradigmas (N = 30)

1 lentelė

Šiuolaikinė	Bandoma dirbti šiuolaikiškai	Tradicinė
0 pamokų	6 pamokos	24 pamokos
0	20 proc.	80 proc.

Mokomoji medžiaga susiejama su kitais mokomaisiais dalykais, gyvenimo patirtimi (N = 27)

2 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
2 pamokos	12 pamokos	13 pamokų	0 pamokų
7,4 proc.	44,4 proc.	48,2 proc.	0

Naudojamos užduotys ir medžiaga skatina mokinių smalsumą ir dėmesį (N = 27)

3 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
2 pamokos	15 pamokų	10 pamokų	0 pamokų
7,4 proc.	55,6 proc.	37,0 proc.	0

Mokiniai informuojami, su jais aptariama, kokie numatomi vertinimo kriterijai (N = 27)

4 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
0 pamokų	1 pamoka	19 pamokų	7 pamokos
0	3,7 proc.	70,4 proc.	25,9 proc.

Abipusis grįžtamas ryšys padeda mokytojams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – optimaliai siekti pažangos (N = 27)

5 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
0 pamokų	3 pamokos	23 pamokų	1 pamoka
0	11,1 proc.	85,2 proc.	3,7 proc.

Individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami (N = 27)

6 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
0 pamokų	3 pamokos	24 pamokos	3 pamokos
0	11,1 proc.	88,8 proc.	11,1 proc.

Sugrįžtama prie mokymosi uždavinio, aptariamas pasiektas rezultatas (N = 27)

7 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
0 pamokų	3 pamokos	18 pamokų	6 pamokos
0	11,1 proc.	66,7 proc.	22,2 proc.

Kiekvienam sudaromos sąlygos pagal jo gebėjimus mokytis ir patirti sėkmę, bendradarbiauti tarpusavyje (N = 27)

8 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
0 pamokų	6 pamokos	15 pamokų	6 pamokos
0	22,2 proc.	55,6 proc.	22,2 proc.